

ТЕМА : РОЗРАХУНОК МІЦНОСТІ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПРИ ЦЕНТРАЛЬНОМУ ТА ПОЗАЦЕНТРОВО ПРИКЛАДЕНОМУ НАВАНТАЖЕННІ. РОЗРАХУНОК МІЦНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНО-СТИСНУТИХ ЕЛЕМЕНТІВ З ВИПАДКОВИМ ЕКСЦЕНТРИСИТЕТОМ.

Дії стискуючих сил зазнає багато залізобетонних елементів. Це колони, стояки різноманітних споруд, верхні пояси ферм, арки тощо.

Залежно від місця у перерізі прикладання поздовжньої сили стиск може бути центральним або позацентровим (центральний стиск у залізобетоні можна розглядати лише умовно, нехтуючи можливими ексцентриситетами, які обумовлюються неточним прикладанням навантаження, неоднорідністю бетону та іншими причинами). Крім того, враховують, що в усіх реальних стиснутих конструкціях чи елементах є випадкові ексцентриситети ea , обумовлені неточністю монтажу, можливими зміщеннями арматури тощо. Значення випадкових ексцентриситетів приймається не менше ніж

- $1/600 l_0$ (l_0 - розрахункова довжина елемента);
- $1/30 h$ (h - висота поперечного перерізу);
- 10 мм.

Розрахунок міцності стиснутих елементів із випадковими ексцентриситетами виконується згідно умови

$$N \leq \varphi (R_b A_b + R_{sc} A_{s, tot}), \quad (2.68)$$

де

$$\varphi = \varphi_b + 2(\varphi_{sb} - \varphi_b) \alpha_s \quad (2.69)$$

і $\varphi \leq \varphi_{sb}$, а φ_b , φ_{sb} - коефіцієнти, що приймаються за табл. БНіП залежно

від виду бетону, відношення тривалого навантаження до повного N_l / N та розрахункової довжини елемента до висоти його поперечного перерізу l_0 / h ; наявності або відсутності додаткових стрижнів в перерізі

$$\alpha_s = R_{sc} A_{s,tot} / R_b A_b, \quad (2.70)$$

де A_{s0ot} - площа всієї арматури в перерізі елемента; A_b - площа перерізу елемента.

При $as > 0,5$ можна приймати $ep = cpb$.

Під час розв'язання задачі з перевірки міцності елемента дано

$$b \times h, \quad A_{s,tot}, \quad R_b, R_{sc}, \quad N.$$

За (2.70) підраховуємо α_s , а за (2.69) – φ , потім N_u .

При підборі арматури дано $b \times h, \quad l_0, \quad R_b, R_{sc}, \quad N(N_l)$.

Задачу розв'язуємо в наступній послідовності:

– із таблиці БНіП визначаємо $\varphi_b, \quad \varphi_{sb}$;

– в першому наближенні приймаємо $\varphi = \varphi_{sb}$;

– знаходимо із (2.68) $R_{sc} A_{s,tot} = \frac{N}{\varphi} - R_b A_b$;

– і за (2.70) α_s ;

– порівнюємо $\alpha_s < 0,5$;

– при виконанні умови уточнюємо за (2.69) φ ; якщо умова не виконується залишаємо $\varphi = \varphi_{sb}$;

– у різі зміни коефіцієнта φ знову підраховуємо $R_{sc} A_{s,tot} = \frac{N}{\varphi} - R_b A_b$;

- якщо отримані значення суттєво перевищують попередньо отримані, знову уточнюємо as і визначаємо площу арматури.

Арматура підбирається методом послідовного наближення.

Розрахунок міцності позацентрово стиснутих елементів.

Напружено-деформований стан і характер руйнування позацентрово стиснутих елементів залежить головним чином від ексцентриситету прикладання навантаження e_0 і відсотку армування

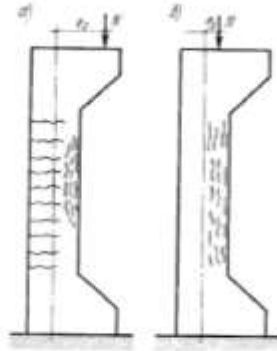

Рис. 2.51. Види руйнування залізобетонних елементів: а – випадок 1; б – випадок 2.

Мають два випадки роботи та руйнування таких елементів.

Випадок 1 - елемент завантажений зі значним ексцентриситетом і не переармований розтягнутою арматурою. Руйнування цих елементів починається з розтягнутої зони внаслідок досягнення розтягнутою арматурою межі текучості. Тріщини розкриваються та поглиблюються, висота стиснутої зони бетону зменшується і настає її руйнування. Цей випадок носить назву *випадку відносно великих ексцентриситетів*.

Випадок 2 - елемент завантажений з незначними ексцентриситетами або переармований розтягнутою арматурою. У цьому разі розтягнута арматура не тече, і руйнування відбувається по стиснутій зоні. При цьому переріз може бути повністю стиснутим (при розміщенні поздовжньої сили в межах ядра перерізу) або мати з боку, протилежного прикладеній силі, незначний розтяг. Розтягнута або менш стиснута арматура і в граничному стані залишається недовикористаною. Цей випадок можна назвати *випадком відносно малих ексцентриситетів*. Для нього характерне крихке руйнування.

При $\% < \%R$ має місце випадок великих, $\% > \%R$ - малих.

Відповідно до двох випадків руйнування позацентрово стиснутих елементів використовуються такі передумови їх розрахунку:

у випадку відносно великих ексцентриситетів виходять із того, що в розрахунковому граничному стані зусилля в розтягнутій зоні сприймаються тільки розтягнутою арматурою, напруження у якій досягають розрахункового опору арматури розтягу, а зусилля стиску сприймаються стиснутою зоною бетону (напруження рівномірно розподілені по всій висоті цієї зони та

дорівнюють в стадії руйнування R_b) і стиснутою арматурою (напруження в ній досягають R_{sc});

у випадку відносно малих ексцентриситетів вважають, що розрахунковий граничний стан настає лише в стиснутій зоні (бетоні і арматурі), розташованій з боку ексцентриситету. Напруження в арматурі з протилежного боку або незначні розтягуючі $\sigma_s \leq R_s$, або незначні стискаючі $\sigma_s \leq R_{sc}$.

Умова міцності позацентрово стиснутого елемента визначається тим, що момент поздовжньої сили відносно осі, котра проходить через точку прикладання рівнодійної зусиль в розтягнутій арматурі перпендикулярно до площини згину має бути меншим або дорівнювати сумі моментів усіх розрахункових внутрішніх зусиль відносно тієї ж осі, тобто

$$Ne \leq R_b b x (h_0 - 0,5x) + R_{sc} A'_s (h_0 - a'_s). \quad (2.71)$$

Положення нейтральної лінії визначається із рівняння суми проєкцій усіх зовнішніх і внутрішніх сил на поздовжню вісь елемента.

Для випадку відносно великих ексцентриситетів це рівняння має вигляд

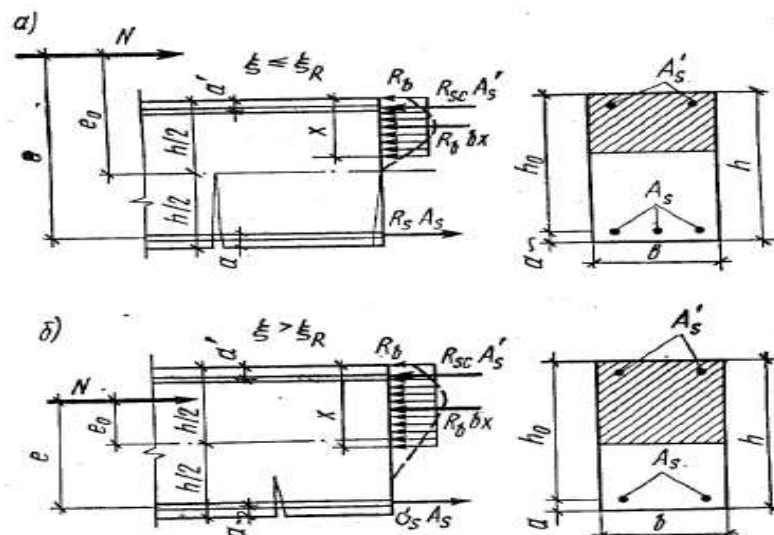
$$N = R_b b x + R_{sc} A'_s - R_s A_s, \quad (2.72)$$

для випадку відносно малих ексцентриситетів

$$N = R_b b x + R_{sc} A'_s - \sigma_s A_s. \quad (2.73)$$

Значення σ_s у рівняннях для елементів із бетону класу В30 і нижче та арматурою А-I, А-II, А-III визначають за формулою

$$\sigma_s = [2(1 - \xi) / (1 - \xi_R)] R_s.$$

Рис. 2.52. Схеми розрахункових зусиль у перерізах стиснутих залізобетонних елементів: а - випадок відносно великих ексцентриситетів; б - те ж відносно малих ексцентриситетів.

При перевірці несучої здатності елемента задано $b \times h, A_s, A_s', R_b, R_s, R_{sc}, N, e_0$.

Послідовно із (2.72) підраховуємо $x = \frac{N - R_{sc} A_s' + R_s A_s}{R_b b}$.

Перевіряємо умову $\xi \leq \xi_R$, при її виконанні N_u визначаємо за (2.71),

при невиконанні із (2.73) уточнюємо $x = \frac{N - R_{sc} A_s' \pm \sigma_s A_s}{R_b b}$, а потім

підраховуємо N_u за (2.71).

При підборі поздовжньої робочої арматури дано $b \times h, R_b, R_s, R_{sc}, N, e_0$.

Очевидно, що A_s' за розрахунком потрібна, якщо $\xi > \xi_R$ за наявності лише однієї розтягнутої арматури:

– підраховуємо $\alpha_m = \frac{M}{R_b b h_0^2}$, і перевіряємо умову $\alpha_m \leq \alpha_R$;

– у разі її невиконання із (2.71) визначаємо площу стиснутої арматури $A_s' = \frac{Ne - R_b b h_0^2 \alpha_R}{R_{sc} (h_0 - a_s')}$ і із (2.72) площу розтягнутої

$A_s = \frac{N - R_b b h \xi_R - R_{sc} A_s'}{R_s}$ (для несиметричного армування). У разі

симетричного армування $A_s = A_s'$, тому $x = \frac{N}{R_b b}$ і

$$A_s = A_s' = \frac{Ne - R_b b x (h_0 - 0,5x)}{h_0 - a_s'}$$

Врахування впливу прогину елемента. При дії позacentрової стискальної сили N гнучкі елементи деформуються, що призводить до збільшення початкових ексцентриситетів. Тому в елементах із гнучкістю $\lambda_i = l_0 / i \geq 14$ для перерізів довільної форми і $\lambda_n = l_0 / h \geq 4$ для прямокутних перерізів вплив прогину на початковий ексцентриситет e_0 враховують його множенням на коефіцієнт η .

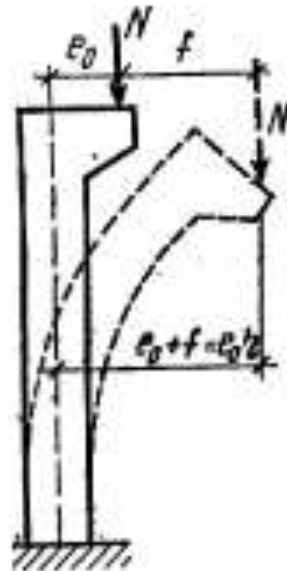

Рис. 2.53. Збільшення початкового ексцентриситету поздовжньої сили в гнучких елементах.

Тоді відстань від поздовжньої сили то точки прикладання рівнодіючої в розтягнутій арматурі визначають за формулою $e = e_0^{\wedge} + 0,5h - a_s$, відповідно відстань до точки прикладання рівнодіючої у стиснутій арматурі, ВІДПОВІДНО, $e = e_0q - 0,5h + a_s$.